

Zarząd Województwa Śląskiego

Program Wykonawczy 2005-2008
dla Regionalnej Strategii Innowacji
Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

Wyobrażenia tworzą rzeczywistość

Katowice, wrzesień 2005r.

Spis Treści

Spis Treści	2
Wstęp	3
Śląska Deklaracja na rzecz rozwoju „Kreatywnego Regionu Innowacyjnego”	4
1. Województwo Śląskie na tle kraju w 2003 roku	6
2. Analiza SWOT innowacji w województwie śląskim	8
3. Struktura Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013	9
4. Priorytety Programu Wykonawczego na lata 2005-2008	10
Priorytet 1: Rozwój Regionalnego Systemu Innowacji	11
Priorytet 2: Utworzenie Regionalnego Systemu Informacji dla MŚP	12
Priorytet 3: Utworzenie Regionalnego Systemu Finansowania rozwoju MŚP w zakresie innowacji ..	13
Priorytet 4: Wspieranie efektywnego wykorzystania możliwości rynkowych przez MŚP na jednolitym rynku europejskim	13
Priorytet 5: Zmienianie wizerunku województwa śląskiego	14
Priorytet 6: Rozwijanie kultury innowacyjnej w województwie śląskim	15
Priorytet 7: Kształtowanie gospodarki regionalnej wspieranej silnymi klastrami technologicznymi.	15
Priorytet 8: Rozwijanie innowacyjnej gospodarki regionalnej opartej na sieciach współpracy	16
Priorytet 9: Wspieranie powstawania firm innowacyjnych	17
5. Zgodność priorytetów Programu Wykonawczego 2005-2008 z priorytetami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013	18
6. System koordynacji i monitoringu Programu Wykonawczego 2005-2008	19
Załącznik 1 – Instytucje oraz przedsiębiorstwa, które podpisały „Śląską Deklarację na rzecz rozwoju Kreatywnego Regionu Innowacyjnego” (lista otwarta)	20
Załącznik 2 - Lista projektów pilotażowych rekomendowanych przez Komitet Sterujący Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego w czerwcu 2004 roku	22
Załącznik 3 – Potencjalne źródła finansowania realizacji priorytetów Programu Wykonawczego 2005-2008	25
Załącznik 4 – Lista projektów zaakceptowanych do dofinansowania z funduszy strukturalnych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, SPO WKP oraz SPO RZL (lista otwarta)	29
Załącznik 5 – Słownik pojęć	32

Wstęp

Zachodzące intensywne zmiany w gospodarce światowej powodowane przez globalizację oraz powstawanie nowych dziedzin technologicznych tworzą nowe możliwości rozwoju. Tylko te społeczeństwa, które posiadają umiejętność tworzenia i przekazywania nowej wiedzy odpowiadającej zmieniającym się wymaganiom rynkowym są w stanie zachować poziom konkurencyjności. Standard życia poprawi się tam, gdzie duże znaczenie posiada kreatywność, możliwość podejmowania ryzyka oraz konstruktywne wykorzystanie istniejącego potencjału ludzi. W otoczeniu gospodarczym, posiadającym podobne ceny i technologie, w głównej mierze prędkość wytwarzania i przekazywania oraz wygląd decydować będą o poziomie konkurencyjności oferowanych na rynku produktów i usług.

Obecność województwa śląskiego w Unii Europejskiej tworzy dla gospodarki regionu zarówno nowe szanse, jak i zagrożenia. Należy wykorzystać te szanse, poprzez wspólne działania w obszarze innowacji i technologii oraz poprzez wspólne rozwijanie działalności na rynkach ponad regionalnych. Kreatywność mieszkańców województwa powinna być podstawą tworzenia nowych wartości dodanych w gospodarce powodujących jej rozwój. Konsekwentne inwestowanie w zasoby ludzkie umożliwi optymalne wykorzystanie istniejącego potencjału. Dlatego kształcenie ustawiczne powinno stać się cechą charakterystyczną regionu.

Nasza wspólna ambicja, to Województwo Śląskie widziane jako kreatywny region innowacyjny, gdzie każda osoba ma możliwości wykazania swoich umiejętności oraz podjęcia ryzyka, które może zakończyć się sukcesem zarówno osobistym jak i otoczenia. Poprzez współdziałanie instytucji, nasze województwo może stać się poważnym partnerem na poziomie europejskim i globalnym w zakresie działalności gospodarczej, jak i naukowo-technologicznej.

Prezentowany przez Zarząd Województwa Śląskiego Program Wykonawczy Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013 obejmuje dziewięć priorytetów dla okresu 2005-2008. Zaproponowane przez środowiska gospodarcze, naukowe i samorządowe propozycje działań w ramach realizacji każdego priorytetu, będą skutecznie wspierać wdrażanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013.

Zapraszamy Państwa do aktywnego uczestnictwa w realizacji działań objętych programem, aby przedsiębiorstwa województwa śląskiego stały się bardziej innowacyjne i konkurencyjne na jednolitym rynku europejskim, tym samym przyczyniając się do rozwoju gospodarczego województwa.

Śląska Deklaracja na rzecz rozwoju „Kreatywnego Regionu Innowacyjnego”

Śląska Deklaracja na rzecz rozwoju „Kreatywnego Regionu Innowacyjnego” podpisywana przez kadre zarządzającą instytucji środowiska innowacyjnego jest wyrazem gotowości regionu do podejmowania wspólnych działań skierowanych na podniesienie poziomu konkurencyjności województwa śląskiego w rozszerzonej UE. Deklaracja pod hasłem **„Ludzie są podstawą przewagi konkurencyjnej gospodarki województwa śląskiego”** stanowi dokument otwarty i jest dostępna w sekretariacie Gabinetu Marszałka Województwa.

Mając świadomość, iż:

- Globalizacja rynku światowego spowodowała koncentrację produkcji, rosnącą wraz z postępem technicznym - odległość już nie jest czynnikiem decydującym przy wyborze partnerów biznesowych.
- Czas życia nowych technik jest coraz krótszy, powodując zwiększenie ryzyka sukcesu technologicznego dla prowadzonych badań.
- Wiedza determinuje rozwój gospodarki i tylko te regiony, które posiadają umiejętność tworzenia i przekazywania nowej wiedzy odpowiadającej zmieniającym się wymogom rynkowym są w stanie zachować poziom konkurencyjności.
- Wprowadzanie innowacji uwarunkowane jest przez: posiadane zasoby ludzkie, kapitał społeczny (umiejętność współpracy), kapitał organizacyjny, infrastrukturę wspierającą innowacje, infrastrukturę techniczną (drogi, tereny, telekomunikacja, itp.), kapitał finansowy, podstawy prawne.
- Proces tworzenia i wdrażania innowacji technologicznych obiektywnie ma charakter zarówno destruktywny (utrata miejsc pracy) jak i twórczy (powstawanie nowych miejsc pracy).
- Postawy i zachowania ograniczające kreatywność, przedsiębiorczość i innowacyjność stanowią bariery rozwoju innowacji i zagrażają podniesieniu poziomu konkurencyjności gospodarki województwa śląskiego.

oraz będąc przekonanym, że:

- Tylko poprzez partnerską współpracę możliwe jest osiągnięcie masy krytycznej pozwalającej na utworzenie większej wartości dodanej w życiu społecznym i gospodarczym.
- Tylko przestrzeganie takich wartości jak wzajemne zaufanie oraz szacunek może stworzyć warunki dla rozwijania autentycznej współpracy partnerskiej oraz stabilnego otoczenia, w którym możliwe jest podejmowanie wspólnego ryzyka dla wykorzystania przyszłościowych możliwości.
- Skupienie się na rozwijaniu specjalizacji, podnoszeniu jakości i dywersyfikacji działań, oraz tworzeniu wartości dodanych pozwoli instytucjom w pełnym zakresie wykorzystać możliwości, jakie stwarza rynek.
- Każda osoba powinna mieć możliwość dla wykazania swoich umiejętności oraz podjęcia ryzyka, które może zakończyć się sukcesem zarówno osobistym jak i otoczenia mającym pozytywny wpływ na rozwój gospodarki.

Niniejszym podpisując, wspólnie deklarujemy:

Aktywnie zaangażować się w:

- Rozwijanie przyjaznego klimatu dla innowacji w województwie śląskim tak, aby kreatywność oraz synergia współpracy przy tworzeniu, ulepszaniu i wdrażaniu innowacji prowadziły do zwiększenia poziomu innowacyjności w środowisku gospodarczym i badawczo-rozwojowym wzmacniając konkurencyjność gospodarki województwa wobec innych regionów w Unii Europejskiej.
- Budowę efektywnej gospodarki opartej na wiedzy, nowych technologiach, innowacjach i współpracy w sieciach, w których działania zaangażowane są osoby nieobawiające się zmian, lecz kreujące takie otoczenie, które umożliwia wprowadzanie zmian, a ryzyko i niepowodzenie akceptowane są jako elementy uczenia się oraz podstawy rozwoju.
- Wspieranie przedsiębiorczości i kreatywności wśród mieszkańców województwa pozwalającej im na podjęcie ryzyka poszukania nowych i bardziej efektywnych rozwiązań dla poprawy sytuacji osobistej i otoczenia.
- Przeciwdziałanie postawom ograniczającym kreatywność, przedsiębiorczość i innowacyjność.

Doprowadzić razem do:

- Utworzenia i rozwijania klasterów wokół firm i instytucji sektora badawczo-rozwojowego koncentrujących wspólne działanie na rzecz innowacji, w tym: prac badawczych, wzornictwa, badania rynku oraz doskonalenia kadr.
- Komercjalizacji każdej nowej technologii i rozwiązania innowacyjnego, które tworzą wartości dodane dla regionu i otoczenia, w którym znajdują one zastosowanie.
- Rozwoju wśród mieszkańców województwa i instytucji umiejętności uczenia się i dostosowywania do nowej rzeczywistości, dla skutecznego wykorzystania rozwiązań innowacyjnych.

1. Województwo Śląskie na tle kraju w 2003 roku¹

wyszczególnienie	woj. śląskie	charakterystyka	lokata w kraju
Powierzchnia, w km ²	12.331	3,9 % powierzchni kraju	14
Ludność ogółem, w tys.	4.715	12,3 % liczby ludności w kraju	2
Gęstość zaludnienia, osoba/km ²	382	122*	1
Stopień urbanizacji, w %	67,8	61,6*	4
PKB ogółem w mln zł (w 2002r.)	107.288,4	13,7 % PKB ogółem	2
na 1 mieszkańca w zł	22.627	110,8**	2
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności	899	938"	9
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON, w tym:	424.031	11,8 % podmiotów w kraju	2
przedsiębiorstwa państwowe	246	14,2 %	2
spółki handlowe, w tym:	23 471	11,2 %	2
z udziałem kapitału zagranicznego	4105	8,4 %	4
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej na 10 tys. ludności	199	206*	7
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	700	732*	9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle, w tys.	459,8	17,4 % zatrudnienia w kraju	1
Produkcja sprzedana przemysłu, w mln zł:	97.135	17,2 % krajowej produkcji sprzedanej	2
na 1 mieszkańca w zł	20.568	14.783*	2

DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA PRZEDSIĘBIORSTW W PRZEMYŚLE:

Charakterystyka	woj. śląskie	kraj=100	lokata w kraju
Udział przedsiębiorstw, które prowadziły działalność innowacyjną (w %)	44	39,3*	3
Nakłady przypadające na 1 przedsiębiorstwo prowadzące działalność innowacyjną w tys. zł (w cenach bieżących, (dotyczą podmiotów o liczbie pracujących>49)	6.072,1	4.932,2*	3
Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych według źródeł finansowania (ceny bieżące) w mln zł.	2.938,9	18,5 % nakładów krajowych	2
Licencje zagraniczne czynne (w danym roku posiadają ważną, w całości lub części, umowę licencyjną) w przemyśle (dotyczą podmiotów o liczbie pracujących>49)	40	12,2 % licencji zagr. w kraju	3

OCHRONA WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ, STATYSTYKA PATENTÓW:

Charakterystyka	woj. śląskie	kraj=100	lokata w kraju
Wynalazki krajowe zgłoszone	375	16,5 % wynalazków w kraju	2
Udzielone patenty	121	19,7 % patentów w kraju	2
Wzory użytkowe krajowe:			
zgłoszone	136	18,6 % zgłoszonych wzorów użytkowych	2
udzielone prawa ochronne	89	13,4 % udzielonych praw ochronnych	2

¹ Źródła: Rocznik Statystyczny 2004 US w Katowicach, Rocznik Statystyczny Województw 2004 GUS Warszawa, Nauka i technika w 2003r. GUS Warszawa

SZKOLNICTWO WYŻSZE:

g

Charakterystyka	woj. śląskie	kraj=100	lokata w kraju
szkoły	37	9,48	2
filie i wydziały zamiejscowe	13	12,38	3
nauczyciele akademicki	9.104	10,13	3
studenci	200.421	10,85	2

DZIAŁALNOŚĆ B+R:

Charakterystyka	woj. śląskie	kraj=100	lokata w kraju
Jednostki w działalności badawczej i rozwojowej	112	12,1 % jednostek w kraju	2
Zatrudnieni w działalności badawczo-rozwojowej (B+R), w tym (w %):	12.869	10,2 % zatrudnionych w B+R w kraju	3
z tytułem nauk. profesora	5,8	7,2*	5
ze stopniem nauk. doktora habilitowanego	7,0	8,1*	4
ze stopniem nauk. doktora	32,1	29,6*	3
pozostałe z wykształceniem wyższym	31,5	36,6*	4
z wykształceniem policealnym i średnim	17,7	15,2*	2
innym	5,9	3,2*	2
Zatrudnieni w B+R na 1000 aktywnych zawodowo, ogółem	3,6	4,5*	6
w tym pracownicy naukowo-badawczy	2,7	3,4*	5
Środki zagraniczne przeznaczone na działalność badawczo-rozwojową B + R (ceny bieżące), w tys. zł:	10.969,2	5,2	5
w tym środki UE	9.635,1	8	5
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową (B+R) (ceny bieżące),			
na 1 mieszkańca w zł	80	119*	7
relacja do PKB w % w 2002 roku	0,32	0,58*	8
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R ogółem, w tym w %:			
bieżące	82,0 %	7,9 % nakładów krajowych	3
inwestycyjne	18,0 %	10,2 % nakładów krajowych	4
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według źródeł finansowania w mln. zł, w tym w %:	374,9	8,2 % nakładów krajowych	3
środki budżetowe	56,2	62,7*	4
środki placówek PAN i jednostek badawczo-rozwojowych	1,1	0,6*	3
środki szkół wyższych	0,8	0,6*	3
środki przedsiębiorstw	10,0	9,1*	2
środki prywatnych instytucji niedochodowych	0,1	0,2*	7
środki zagraniczne	2,9	4,6*	5
środki własne	28,9	22,2*	3
Nakłady wewnętrzne bieżące na działalność B+R według rodzajów badań, ogółem w tys. zł, w tym w %:	307.529,1	7,9 % nakładów krajowych	3
badania podstawowe	23,7	38,8*	6
badania stosowane	27,6	25,7*	2
prace rozwojowe	48,7	35,5*	3
Aparatura naukowo-badawcza zaliczana do środków trwałych, stan w dniu 31.12.2003r.:			
wartość brutto (bieżące ceny ewidencyjne), w tys. zł:	324.021,2	8,6 % wartości krajowej brutto	5
wskaźnik stopnia zużycia, w %	81,9	77,9*	6
przychód w 2003r., w tys. zł	13.988,8	4,8 % przychodu w kraju	7

* wskaźnik krajowy

** relacja do średniej krajowej

2. Analiza SWOT innowacji w województwie śląskim ²

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Istnieje grupa innowacyjnych firm, które charakteryzują się stabilną pozycją na rynku ponadregionalnym Wysoki udział firm wprowadzających nowe rozwiązania w zakresie produktu, metody produkcji lub organizacji do praktyki gospodarczej Wysoki udział sprzedaży nowych lub zmodernizowanych produktów/usług w ogólnej sprzedaży Wzrost zatrudnienia w firmach o wyższej innowacyjności Duża liczba firm wykorzystujących internet w zakresie zdobywania informacji Głównym partnerem MŚP w dziedzinie innowacji są inne MŚP Rosnący potencjał instytucji wsparcia biznes oraz ich wpływ na rozwój gospodarczy Silna orientacja instytucji wsparcia na zadania związane z doradztwem, szkoleniami dla MŚP Duży ilościowy potencjał instytucji sektora B+R Dostęp do technologii i osiągnięć naukowych dzięki zwiększonemu udziałowi regionalnego sektora B+R w projektach zagranicznych Duży udział w dochodach sektora B+R wynikający z realizacji projektów dla MŚP i tradycyjnego przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> Stosunkowo niski poziom nowoczesności wprowadzonych przez firmy rozwiązań (produktów, technologii, materiałów), pozwalający raczej na utrzymanie udziału w rynku, a nie na jego rozwinięcie Brak zaangażowania pracowników w tworzenie rozwiązań innowacyjnych Współpraca w ograniczonym kręgu; brak zaufania główną barierą budowania rozległej współpracy pomiędzy firmami Brak środków na finansowanie innowacji wymusza wprowadzenie głównie mało kosztownych zmian; głównym źródłem finansowania innowacji są środki własne firm Brak podejścia strategicznego w zarządzaniu firmą; niższe koszty pracy ciągle oceniane są jako najważniejszy atut konkurencyjny Niski udział eksportu w ogólnej sprzedaży firm Niedostrzeganie roli sektora B+R jako ważnego partnera MŚP w dziedzinie innowacji Niska ocena przez firmy przydatności i jakości kontaktów z instytucjami wsparcia Słaba orientacja instytucji wsparcia biznesu na działalność w zakresie wyspecjalizowanych usług dotyczących innowacji Brak regionalnych liderów inicjujących innowacyjne przedsięwzięcia regionalne Historyczne uwarunkowania spowodowały, że oferta instytucji B+R skierowana jest dla dużego przemysłu w tradycyjnych branżach Struktura zatrudnienia w sektorze B+R, starzejące się kadry Niska ocena MŚP przez sektor B+R jako potencjalnych klientów Brak umiejętności promowania własnych osiągnięć
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Ożywienie gospodarki europejskiej i światowej Wzrost atrakcyjności regionu jako miejsca alokacji kapitału oraz inwestycji spoza regionu w nowych sektorach Tworzenie instrumentów finansowych w ramach Funduszy Strukturalnych, umożliwiających wsparcie przedsięwzięć związanych z poprawieniem pozycji innowacyjności i konkurencyjności firm z województwa śląskiego Możliwości udziału firm i sektora B+R w projektach europejskich programów ramowych Dostosowanie instrumentów finansowych rządu wspierających innowacji do wymogów firm oraz możliwości sektora B+R 	<ul style="list-style-type: none"> Szybko zmieniający się system prawny i związana z tym niepewność Nieefektywna restrukturyzacja gospodarki regionu – zbyt duża koncentracja na tradycyjnych branżach przemysłowych; brak wizji wspierania przyszłościowych sektorów rozwoju regionu Nadmierny udział państwa w strukturze własnościowej przedsiębiorstw Brak rozwiązań zapewniających łatwy dostęp do zewnętrznego finansowania działań innowacyjnych Upolitycznianie gospodarki, biurokracja Brak elastyczności w systemie finansowania B+R Brak zachęt motywujących do rozwijania współpracy między sektorem B+R a MŚP Brak systemu umożliwiającego dopływ młodych kadr do sektora B+R Brak warunków do powiększania zasobów innowacyjnych (patenty, publikacje, licencje)

² Analiza SWOT innowacji w województwie śląskim w tym programie została opracowana na podstawie analizy SWOT zawartej w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013.

3. Struktura Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

MISJA	WYOBRAŻENIA TWORZĄ RZECZYWISTOŚĆ					
WIZJA	Regionalna Strategia Innowacji wspiera rozwijanie przyjaznego klimatu dla innowacji w województwie śląskim tak, aby kreatywność oraz synergia współpracy przy tworzeniu, ulepszaniu i wdrażaniu innowacji prowadziły do zwiększenia poziomu innowacyjności w środowisku gospodarczym i badawczo-rozwojowym wzmacniając konkurencyjność gospodarki województwa wobec innych regionów w Unii Europejskiej					
OBSZARY STRATEGICZNE	1. Zwiększenie udziału firm o wysokiej innowacyjności w ogólnej liczbie małych i średnich firm		2. Zwiększenie wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego		3. Zapewnienie skutecznego Regionalnego Systemu Innowacji opartego na wzajemnym zaufaniu, kreatywności i doskonałości	
CELE STRATEGICZNE	1.1. Wzrost poziomu zaufania wśród firm poprzez polepszenie klimatu biznesu	1.2. Wspieranie doskonałości w MŚP:	2.1. Wzmacnianie doskonałości w sektorze B+R:	2.2. Wprowadzanie do sektora B+R technologii niezbędnych dla rozwoju gospodarki regionu	3.1. Rozwój współpracy partnerskiej na rzecz innowacji	3.2. Wspieranie powstawania nowych innowacyjnych produktów i firm
CELE SZCZEGÓŁOWE (OPERACYJNE)	1.1.1. Zwiększenie dostępności MŚP do użytecznych informacji 1.1.2. Uporządkowanie systemu finansowania działalności innowacyjnej MŚP 1.1.3. Dostosowanie oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie innowacji do potrzeb MŚP 1.1.4. Zwiększenie wpływu na otoczenie administracyjno-prawne i gospodarcze 1.1.5. Wykorzystanie najlepszych praktyk jako inspiracji dla MŚP do podejmowania działań innowacyjnych	1.2.1. Wzmacnianie podejścia strategicznego w MŚP 1.2.2. Promowanie kultury innowacyjnej w MŚP 1.2.3. Wspieranie efektywnego wykorzystania przez MŚP potencjału rynkowego na jednolitym rynku europejskim 1.2.4. Wspieranie wykorzystania technologii informatycznych (ICT) w MŚP	2.1.1. Wspieranie kultury innowacyjnej w sektorze B+R 2.1.2. Wspieranie reorientacji rynkowej 2.1.3. Zwiększenie udziału w międzynarodowych sieciach współpracy	2.2.1. Wspieranie specjalizacji sektora B+R działającego w tradycyjnych sektorach 2.2.2. Wspieranie powstawania nowych specjalizacji w działalności B+R 2.2.3. Promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu	3.1.1. Rozwijanie współpracy sektorowej z udziałem MŚP 3.1.2. Utworzenie elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji 3.1.3. Wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych	3.2.1. Promowanie wzornictwa i projektowania użytkowego 3.2.2. Zwiększenie wykorzystania prawa własności przemysłowej 3.2.3. Wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji 3.2.4. Wspieranie powstawania innowacyjnych firm 3.2.5. Ułatwienie transferu technologii

4. Priorytety Programu Wykonawczego na lata 2005-2008

Priorytet 1: Rozwijanie Regionalnego Systemu Innowacji	➔	Połączymy kreatywność, wiedzę i kapitał dla osiągnięcia sukcesu przez każdą firmę
Priorytet 2: Utworzenie Regionalnego Systemu Informacji dla MŚP	➔	Informacja - kluczem do sukcesu
Priorytet 3: Utworzenie Regionalnego Systemu Finansowania rozwoju MŚP w zakresie innowacji	➔	Zapewnimy napęd rozwoju innowacyjnych MŚP
Priorytet 4: Wspieranie efektywnego wykorzystania możliwości rynkowych przez MŚP na jednolitym rynku europejskim	➔	MŚP potrzebują stabilnego otoczenia, a region oczekuje silnego sektora MŚP
Priorytet 5: Zmienianie wizerunku województwa śląskiego	➔	Województwo Śląskie, Kreatywny Region Innowacyjny
Priorytet 6: Rozwijanie kultury innowacyjnej w województwie śląskim	➔	Ludzie są podstawą przewagi konkurencyjnej gospodarki regionu
Priorytet 7: Kształtowanie gospodarki regionalnej wspieranej silnymi klastrami technologicznymi	➔	Podstawą sukcesu nowych technologii jest umiejętność ich wykorzystania
Priorytet 8: Rozwijanie innowacyjnej gospodarki regionalnej opartej na sieciach współpracy	➔	Tylko razem osiągniemy masę krytyczną
Priorytet 9: Wspieranie powstawania firm innowacyjnych	➔	Firmy innowacyjne podstawą trwałych miejsc pracy w nowoczesnej gospodarce

Zamierzenia:

1 Regionalny System Innowacji oparty na sieciach współpracy między organizacjami wsparcia biznesu, sektorem B+R, samorządem terytorialnym a firmami, funkcjonujący od 2005 roku.

10% wzrost liczby nowo zarejestrowanych patentów rocznie, od 2008 roku.

100 nowych firm innowacyjnych utworzonych do 2008 roku, dzięki technologiom opracowanym w ośrodkach badawczo-rozwojowych i uczelniach wyższych.

1 000 małych i średnich firm działających w 15 klastrach lokalnych i regionalnych, do 2008 roku.

10 000 studentów rocznie zaangażowanych w działania w zakresie innowacji i przedsiębiorczości, od 2005 roku.

Priorytet 1: Rozwój Regionalnego Systemu Innowacji

Zapewnienie sukcesu każdej małej lub średniej firmy możliwe jest dzięki stabilnemu otoczeniu, w którym podczas procesu rozwoju firmy, instytucje sektora badań i rozwoju oraz instytucje wspierające działają jako prawdziwi partnerzy. Jest to główny cel kształtowania skutecznego Regionalnego Systemu Innowacji.

Wprowadzanie innowacji w gospodarce uwarunkowane jest przez: posiadane zasoby ludzkie, kapitał społeczny (umiejętność współpracy), kapitał organizacyjny, infrastrukturę wspierającą innowacje, infrastrukturę techniczną (drogi, tereny, telekomunikacja, itp.), kapitał finansowy, podstawy prawne. Dla rozwoju działalności innowacyjnej w województwie śląskim, konieczne jest tworzenie takich warunków, aby kreatywne myślenie, potencjał naukowy, umiejętności zarządzania i prowadzenia marketingu zostały połączone i optymalnie wykorzystane dla rozwoju gospodarki.

Należy rozwijać regionalny system innowacji oparty na sieciach współpracy oraz wymianie wiedzy pomiędzy instytucjami sektora badań i rozwoju, przedsiębiorstwami i instytucjami wspierającymi i finansującymi. Cechy systemu to: klarowna struktura, łatwość kontaktów, elastyczne procedury współpracy oraz otwartość na krajowe i zagraniczne systemy innowacji.

Dla sprostania wymogom europejskiego rynku konieczne jest stworzenie dla polskich MŚP możliwości zdobycia technologii spełniających określone wymagania. Sytuacja ta wymusza na sektorze B+R kompleksową reorientację w sposobie ich działania, która może być realizowana poprzez dostosowanie zakresu badań do potrzeb rynku, jak i uproszczenie procedur dotyczących współpracy badawczo-rozwojowej.

Rozwiązania innowacyjne w MŚP wymagane są często jako natychmiastowa odpowiedź na występujące problemy produkcyjne, a nie jako planowany rozwój technologiczny. Posiadana przez MŚP wiedza w zakresie sprawdzonych technik może ułatwić kontakty z odpowiednimi instytucjami oferującymi

nowe techniki oraz przyspieszyć proces wprowadzania niezbędnych zmian. Konieczne jest wytypowanie w instytucjach sektora B+R oraz w instytucjach wspierających osób do pierwszego kontaktu i połączenie ich poprzez sieć intranetu, ułatwiając wymianę informacji oraz dotarcie MŚP do odpowiednich osób oferujących pomoc w rozwiązaniu konkretnego problemu.

Ponadto, należy rozbudować oferty usług obejmujące między innymi:

- doradztwo związane z opracowaniem i wdrożeniem w MŚP strategii innowacji i rozwoju technologii
- przygotowanie planu rozwoju technologicznego przedsiębiorstwa
- opracowanie studiów wykonalności, planów marketingowych, studiów oddziaływania na środowisko
- szkolenia informacyjne oraz doradztwo w zakresie praw własności intelektualnej
- usługi doradcze/ szkolenia /usługi eksperckie związane z wdrożeniem nowych technologii
- poszukiwanie zewnętrznego źródła finansowania inwestycji
- szkolenia pracowników związane z wdrażaniem nowej technologii
- usługi komputerowego wspomaganie procesu projektowania i wytwarzania (CAD /CAM)
- usługi związane z wykonywaniem prototypów i szybkie prototypowanie

Wśród słabszych MŚP istnieje pilna potrzeba powstania wyspecjalizowanych ośrodków lub pakietu usług, które prowadziłyby małe firmy „krok po kroku” w procesie innowacji. Oferujących zestaw prostych usług w zakresie informacji, doradztwa i szkoleń, wyszukiwania partnerów. Firmy o średniej i wysokiej innowacyjności dla realizacji przedsięwzięć innowacyjnych potrzebują kompleksowej formy wsparcia, w tym: wyspecjalizowanej informacji, finansowania zewnętrznego, współpracy z sektorem B+R, partnerów biznesowych itp.

Należy utworzyć sieć instytucji zajmujących się transferem technologii, w tym ośrodków wspierania innowacji i transferu technologii, branżowych instrumentów transferu technologii oraz parków technologicznych dla ułatwienia specjalistycznego transferu technologii do MŚP.

Sieć ta pozwala na:

- Transfer technologii poprzez współpracę między firmami (konsolidacja, joint ventures, zakup licencji,...)
- Transfer technologii poprzez pośrednictwo między środowiskiem gospodarczym i naukowym („technology push” – opracowane przez sektor B+R rozwiązania innowacyjne, dostarczone na rynek poprzez: bazy danych, targi, seminaria, giełdy innowacji, itp. - oraz „technology pull” – rozwiązania innowacyjne opracowane na podstawie zrealizowanych w firmach audytów technologicznych, spotkań biznesowych, itp.)
- Transfer technologii poprzez wymianę personelu pomiędzy instytucjami B+R, a firmami („collaborative innovation”). Na dość szeroką skalę MŚP obecnie korzystają z usług prywatnych specjalistów, najczęściej pracowników instytucji B+R, z uwagi na znacznie niższe koszty, krótszy okres realizacji, możliwość ominięcia formalnych procedur stwarzanych przez te instytucje. Tego typu współpraca umożliwia lepszy kontakt osobisty, lepsze zrozumienie potrzeb firmy, wybór „właściwego człowieka”. Biorąc pod uwagę, iż elastyczna współpraca jest doceniana przez firmy, należy utworzyć model warsztatów innowacyjno-technologicznych, w których uczestniczą przedstawiciele firm, naukowcy i inni. Celem tych spotkań będzie dyskusja dotycząca problemów gospodarczych i naukowych.

Globalizacja doprowadzi do sytuacji rynkowej, w której ceny produktów i ich możliwości techniczne będą na podobnym poziomie, a coraz istotniejszą rolę odgrywać będzie wygląd produktów. Dlatego też wzornictwo przemysłowe i projektowanie użytkowe są niezbędnymi komponentami dla opracowania innowacyjnych produktów i usług. Właściwe zastosowanie wzornictwa daje MŚP możliwość wyróżniania się ich produktów na konkurencyjnym rynku oraz optymalne dostosowanie do wymagań klientów. ***Należy instytucje aktywne ww. dziedzinach, działające aktualnie w rozproszeniu, skupić w regionalnej sieci współpracy, aby stworzyć warunki dla rozszerzenia oferty usług w zakresie wzornictwa i projektowania użytkowego.***

Priorytet 2: Utworzenie Regionalnego Systemu Informacji dla MŚP

Globalizacja oraz zwiększone znaczenie wiedzy, w tym informacji, dla utrzymania przewagi konkurencyjnej wymaga od MŚP skutecznego zarządzania wiedzą wewnętrzną, jak i zewnętrzną. Oferenci/dawcy informacji powinni dbać o jej typowy charakter w nowoczesnym otoczeniu tak, aby była ona: kompleksowa, aktualna, łatwa do wykorzystania, dostosowana do potrzeb MŚP, dostarczona najkrótszą drogą.

Wyspecjalizowane źródła informacji, takie jak: firmy konsultingowe, ujawnienia patentowe, instytucje działające w sektorze B+R oraz ośrodki transferu technologii pełnią ważną rolę w dostarczaniu specjalistycznych informacji w innowacyjnej gospodarce.

MŚP wykazują potrzebę uzyskania aktualnej, dokładnej i pełnej informacji. ***Należy utworzyć Regionalny System Informacji dla MŚP, który powinien doprowadzić do zwiększonej dostępności MŚP do użytecznej informacji*** w zakresie:

- źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych, w tym programów UE
- nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych dostępnych dla MŚP
- umiejętności korzystania z aktów prawnych dotyczących ochrony własności praw intelektualnych
- oferty szkoleniowo-doradczej,
- oferty usług specjalistycznych instytucji wsparcia i instytucji B+R (takich jak certyfikacja i ekspertyzy)
- przepisów prawnych, w szczególności wymogów wynikających z dyrektyw UE
- trendów rynkowych

System ten powinien uwzględnić następujące narzędzia:

- kontakty bezpośrednie,
- czasopisma fachowe, czasopisma ogólne,
- targi, giełdy i wystawy,
- konferencje, seminaria i warsztaty,
- Internet.

**Priorytet 3: Utworzenie
Regionalnego Systemu
Finansowania rozwoju MŚP
w zakresie innowacji**

Głównym sposobem finansowania innowacji przez MŚP w województwie śląskim są środki własne firm (70% całości środków). MŚP w celu wzmocnienia swojej pozycji konkurencyjnej potrzebują zewnętrznych środków na finansowanie bezpośrednich inwestycji, w tym na zakup nowych urządzeń oraz na atestację wyrobów, certyfikację, wyspecjalizowane usługi, korzystanie z sprzętu i aparatury jednostek B+R.

Inwestycje w obszarze działalności innowacyjnej często są związane z dużym ryzykiem. Nie zawsze możliwe jest określenie a priori rezultatów wprowadzenia rozwiązań innowacyjnych. Dlatego też, przedsiębiorca przede wszystkim musi przekonać instytucje finansowe (banki, fundusze, itp.) oferujące mu niezbędny kapitał na inwestycje, że ponoszone przez nie ryzyko będzie minimalizowane, a przedsięwzięcie ma charakter dochodowe. Wymaga to opracowania dobrego biznes planu i podejścia strategicznego ze strony przedsiębiorcy.

Ze względu na wysokie ryzyko związane z początkowymi fazami rozwoju MŚP istotna jest możliwość korzystania z specjalistycznych **funduszy venture capital** inwestujących w kapitał własny firm. Ponadto, należy zachęcić osoby indywidualne dysponujące kapitałem uzyskanym ze sprzedaży własnych firm i skłonnych do zainwestowania w nowe przedsięwzięcia rynkowe, udziałem w tzw. **sięciach aniołów biznesu**. Połączenie tych dwóch instrumentów finansowania z finansowaniem uzyskanym z systemu bankowego pozwala na dywersyfikację ryzyka w tego typu projektach. Jednocześnie przyczynia się do zmniejszenia luk kapitałowych w dostępie MŚP do finansowania ich rozwoju.

Regionalny system finansowania rozwoju MŚP oparty będzie na sieci instytucji finansujących przedsięwzięcia średniego i wysokiego ryzyka, zapewniając instrumenty finansowe dopasowane do poszczególnych faz rozwoju firm oraz łatwy dostęp MŚP do

informacji o możliwościach dofinansowania poprzez fundusze prywatne i publiczne, w tym w ramach Funduszy Strukturalnych: badań na rzecz MŚP, w tym współpracy z sektorem B+R; wdrożenia wyników badań w MŚP; atestacji wyrobów; certyfikacji; usług wyspecjalizowanych w zakresie innowacji. Ponadto w ramach systemu należy uwzględnić **pakiet usług w zakresie opracowywania biznes planów, studiów wykonalności, wyceny technologii**, uzupełniony o wykaz osób realizujących powyższe usługi w instytucjach wspierających.

Priorytet 4: Wspieranie efektywnego wykorzystania możliwości rynkowych przez MŚP na jednolitym rynku europejskim

Ze względu na rozwiniętą konkurencję wśród MŚP działających na jednolitym rynku europejskim, wiele polskich MŚP zostanie zmuszonych do poszukiwania nisz rynkowych i rozwinięcia specjalizacji, które umożliwią im znalezienie swojego miejsca na rynku. W tym samym czasie, firmy działające na lokalnym rynku muszą wzmocniać i przygotować się do obrony przed konkurencją firm zagranicznych. Jednolity rynek europejski zapewni nowe możliwości dla tych MŚP, które są dobrze przygotowane, a zagrozi upadłością nieprzygotowanym.

Istotnym elementem w przygotowaniu MŚP do efektywnego udziału w jednolitym rynku europejskim powinno być wsparcie MŚP w **dostosowaniu się do wymogów prawnych Unii Europejskiej**, co ułatwi firmom sprostanie konkurencji. Ponadto konieczne będzie wprowadzenie w MŚP **najlepszych dostępnych technologii i praktyk według zasady tzw. „nowego podejścia do harmonizacji technicznej”**, która sprawia, iż tylko te produkty, które spełnią określone wymagania, będą mogły być wprowadzone na rynek. **Należy również wspierać dalsze inwestowanie przez MŚP w informatyzowanie, zarządzanie, jakość produkcji i marketing, tak, aby mogły szybszej i trafniej odpowiadać na zmiany rynkowe.**

Jednocześnie uczenie się na odległość (e-learning) tworzyłoby dla MŚP możliwość zdobycia wiedzy w elastyczny sposób dostosowany do warunków wewnętrznych. Konieczne jest rozszerzenie w województwie śląskim w pierwszej kolejności usług doradczo-szkoleniowych w zakresie:

- Zarządzania strategicznego
- Zarządzania innowacjami
- Pracy w zespołach i opracowywania projektów
- Prowadzenia działalności gospodarczej za granicą oraz eksportu.
- Wdrażania przez MŚP systemów jakości i standardów Unii Europejskiej oraz uzyskiwania certyfikatów.
- Wspierania umiejętności MŚP w zakresie specjalizacji oraz wykorzystania nisz rynkowych.

Szczególnie dla grupy firm o średniej i niskiej innowacyjności, konieczne jest stworzenie ofert szkoleniowo-doradczych obejmujących: opracowanie i wdrażanie strategii rozwoju przedsiębiorstwa, w oparciu o nowe technologie i rozwiązania innowacyjne; projektowanie i wdrażanie potwierdzonych certyfikatem systemów zarządzania jakością, środowiskiem, bezpieczeństwem i higieną pracy; uzyskanie certyfikatów zgodności dla wyrobów, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej i personelu oraz nadawanie wyrobom znaku CE; itp. Skuteczne w przekazaniu MŚP informacji odnośnie ww. tematów są regularne spotkania małych grup MŚP, z udziałem dużych firm jako opiekunów tych grup. Należy wykorzystać praktyczne doświadczenia dużych firm jako źródła wiedzy i inspiracji dla MŚP posiadających potencjał rozwoju.

Dla ciągłego rozwijania potencjału innowacyjnego w MŚP **należy utworzyć Regionalnego Obserwatorium MŚP**, zajmującego się promowaniem kształcenia ustawicznego i wspieraniem umiejętności skutecznego zdobywania wiedzy w MŚP. Istotnym jest również prowadzenie stałego monitoringu potrzeb MŚP odnośnie innowacji, które pozwoli na dostosowanie zakresu ofert instytucji wspierających.

Priorytet 5: Zmienianie wizerunku województwa śląskiego

Aktywność gospodarcza województwa śląskiego wciąż jest kojarzona z sektorami tradycyjnymi. Aktualnie, wiodącym tematem jest restrukturyzacja gospodarki, której konsekwencje to zmniejszanie się miejsc pracy, wzrost bezrobocia i degradacja społeczna. Za mało jednak podkreśla się istniejący potencjał rozwojowy oraz inne cechy charakterystyczne dla regionu, które mogą być wykorzystane dla wzmacniania pozycji konkurencyjnej gospodarki województwa śląskiego.

Dbałość o rozwój gospodarczy województwa, oznacza również dbałość o jego wizerunek. Wizerunek oparty na unikalnych i silnych cechach środowiska gospodarczego i naukowego w zakresie innowacji, powinien przekonać:

- MŚP do zaangażowania się w działania innowacyjne (podejmowanie ryzyka)
- Młodzież do podejmowania pracy w instytucjach sektora B+R oraz działań badawczo-rozwojowych w firmach. Utworzenie sprzyjającej atmosfery wokół działalności instytucji sektora B+R województwa śląskiego oraz promowanie, na szeroką skalę, w szkołach i uczelniach osiągnięć sektora B+R mogłoby stać się skutecznym instrumentem zwiększenia motywacji wśród młodzieży do podejmowania pracy w sektorze B+R.
- Instytucje sektora B+R do wspólnej koncentracji swojej działalności wokół określonych klastrów technologicznych. Wynika to z faktu, że czas życia nowych technik jest coraz krótszy, powodując zwiększenie ryzyka sukcesu technologicznego dla prowadzonych badań. Ryzyko technologiczne wymaga od oferujących rozwiązania innowacyjne, aby byli blisko klientów oraz angażowali się od początku w opracowywanie tych rozwiązań. W województwie śląskim aktywnych jest wielu wybitnych naukowców różnorodnych specjalizacji dysponujących wysokiej klasy aparaturą naukową. Istnieją liczne sprawdzone osiągnięcia innowacyjne oraz unikalna infrastruktura B+R.

- Inwestorów zagranicznych do inwestowania w województwie śląskim ze względu na tworzące się przyjazne otoczenie dla działań innowacyjnych
- Otoczenie gospodarcze spoza regionu, do współpracy z firmami z województwa śląskiego

Należy opracować program marketingu regionalnego w zakresie innowacji zawierający konkretne działania wraz ze sposobem ich wdrażania.

Priorytet 6: Rozwijanie kultury innowacyjnej w województwie śląskim

System edukacji w procesie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy stoi przed dużym wyzwaniem, które jest procesem długotrwałym i wymaga natychmiastowego rozpoczęcia. Wszystkie szkoły i uczelnie powinny przygotowywać młodych ludzi do konieczności podejmowania ryzyka oraz rozwijać w nich cechy przedsiębiorczości.

Należy opracować i wdrażać programów nauczania oraz działań promujących w szkołach i uczelniach kreatywność i przedsiębiorczość oraz podejmowanie ryzyka. Istotne jest również wspieranie współpracy w zespołach, dla zwiększania zaufania oraz umożliwienia wymiany pomysłów. Ponadto, w wyższych uczelniach ***konieczny jest stworzenie instrumenty pobudzania kreatywności oraz metody wyselekcjonowania utalentowanych studentów, którzy mogą w przyszłości stworzyć własne innowacyjne firmy.***

Czas konieczny dla wytworzenia, przekazania, poznania oraz wdrożenia wiedzy decyduje o poziomie konkurencyjności gospodarki. Aby skutecznie przygotować naukowców w instytucjach sektora B+R do nowych wyzwań, istotne jest wspieranie tych, którzy podejmują ryzyko, którzy poszukują nowych i bardziej efektywnych rozwiązań i nie akceptują stanu obecnego. ***W instytucjach B+R należy wykreować takie otoczenie, w którym promuje się otwartość, gdzie informacja wewnątrz sieci współpracy jest dostępna dla pracowników i gdzie mają oni możliwość bezpośrednich***

kontaktów oraz wymiany poglądów.

Należy umożliwić im pracę w zespołach zintegrowanych, zapewnić w pewnym zakresie swobodę, co pozwoli na rozwijanie cennych pomysłów. Obok zapewnienia przyjaznego środowiska, istotnym warunkiem dla zwiększenia innowacyjności w działalności sektora B+R jest jednocześnie stawianie coraz większych wymagań pracownikom.

W dużej mierze możliwości wykorzystania przez menedżerów MŚP potencjału rynkowego zależą od poziomu ich otwartości wobec otoczenia, wewnątrz jak i na zewnątrz firmy. ***Wewnątrz MŚP istotnym źródłem pomysłów innowacyjnych okazują się często pracownicy, którzy wykorzystują swoje doświadczenia praktyczne.*** Proponowane przez nich rozwiązania organizacyjne lub techniczne mogą przyczynić się do zmniejszenia kosztów lub podniesienia wydajności. Menedżerowie firm powinni doprowadzić do sytuacji, w której pracownicy mają możliwości wykazania swoich umiejętności przedsiębiorczości, w tym: odpowiedzialności, lojalności, własnej inicjatywy, zaufania, pracy zespołowej oraz doskonalenia się poprzez wspólne praktyki. Z kolei, na zewnątrz, głównym partnerem MŚP w dziedzinie innowacji są inne MŚP, które już skutecznie sprawdziły niektóre rozwiązania innowacyjne. Współpraca MŚP z innymi podmiotami gospodarczymi okazuje się korzystna, ponieważ może zapewnić dostęp do nowych rynków zbytu, przyczynić się do powstania nowych produktów i technologii oraz zbudować lepszy wizerunek firmy. ***Należy wspierać inicjatywy, które umożliwiają MŚP spotkanie się, wymianę doświadczeń oraz znajdowanie obszarów wzajemnej współpracy.***

Priorytet 7: Kształtowanie gospodarki regionalnej wspieranej silnymi klastrami technologicznymi

Globalizacja oraz skrócenie czasu życia nowych technik powodują zwiększenie ryzyka sukcesu technologicznego dla prowadzonych badań. Dlatego dla środowiska sektora B+R fizyczną niemożliwością jest specjalizacja we wszystkich nowoczesnych dziedzinach techniki. Natomiast techniki te są niezbędne dla rozwoju przemysłu.

Dlatego środowisko stoi przed wyborem, czy - z jednej strony - kontynuować wspieranie badań we własnych laboratoriach i wdrażanie ich wyników, czy - z drugiej strony - pozyskiwać nowości techniczne z innych krajów. Konieczne jest opracowanie regionalnego programu rozwoju technologii, który będzie integrował wokół siebie wszystkie dziedziny technologiczne istniejące w sektorze B+R województwa śląskiego, jaki i w gospodarce na poziomie regionalnym i globalnym. **Należy rozpocząć realizację procesu „foresight”, angażując wszystkie środowiska, które określają, jakie przemysły i technologie posiadają największe możliwości i które mają największe szanse rozwoju.**

W szczególności należy rozwijać współpracę między instytucjami sektora B+R działającymi w dziedzinach: informatyki, optoelektroniki, automatyki przemysłowej, inżynierii materiałowej, bioinżynierii, a także innych dziedzin perspektywicznych. Odnośnie opracowania technologii wykorzystywanych w różnych dziedzinach gospodarczych. Ich efektywne stosowanie w procesie produkcyjnym decyduje często o lepszej jakości produktu, większej wydajności oraz o obniżeniu kosztów produkcji, czyli o poziomie konkurencyjności firm.

W województwie śląskim aktywnych jest wielu wybitnych naukowców oraz działa wiele ośrodków badawczych dysponujących wysokiej klasy aparaturą naukową, co może stać się podstawą do rozwijania nowych specjalizacji głównie w zakresie:

- Biotechnologii, w tym bioinżynierii, biologii oraz technologii dla zdrowia.
- Technologii dla energetyki, w tym technologii wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, spalania i termicznej utylizacja odpadów oraz oszczędzających energię
- Technologii dla ochrony środowiska, w tym inżynierii biogeochemicznej oraz zarządzania odpadami
- Technologii informatycznych i telekomunikacyjnych
- Produkcji i przetwarzania materiałów, w tym materiałów przyszłościowych

Należy wyodrębnić mocne strony działalności sektora B+R i wspierać je poprzez specjalizacje w niszach rynkowych nie tylko

na poziomie regionalnym, ale również międzynarodowym. Pomocne w tym zakresie mogą okazać się nowe sposoby prowadzenia działalności B+R poprzez **zintegrowane ośrodki B+R, naukowo-przemysłowe centra zaawansowanych technologii lub centra doskonałości, skupiające zespoły naukowców o wybitnych osiągnięciach badawczych, którzy współpracują ze środowiskiem gospodarczym w zakresie wspólnych tematów badawczych.** Zespoły te powinny mieć dostęp do infrastruktury o odpowiednim standardzie, zapewniającym realizację badań na najwyższym poziomie technicznym.

Priorytet 8: Rozwijanie innowacyjnej gospodarki regionalnej opartej na sieciach współpracy

Możliwości rozwoju MŚP często determinowane są wielkością firmy (ograniczone zasoby). Może ona być przyczyną: utrudnionego dostępu do baz danych i źródeł informacji, ograniczonej możliwości zapewnienia swoim pracownikom warunków do podnoszenia kwalifikacji lub nabywania przez nich nowych umiejętności, ograniczonego dostępu do finansów w celu ekspansji rynkowej lub nabycia technologii oraz braku poczucia wpływu na politykę rządu.

Na jednolitym rynku europejskim, śląskie MŚP powinny skoncentrować się na stworzeniu większej wartości dodanej poprzez specjalizację, skierowanie swojej działalności na nisze rynkowe oraz pobudzenie nowych potrzeb wśród konsumentów. Dla osiągnięcia wyznaczonych celów, **należy zaangażować MŚP we współpracę w klastrach i sieciach**, która umożliwia:

- Wspólne działanie MŚP na rzecz innowacji, w tym: prace badawcze, wzornictwo przemysłowe i projektowanie użytkowe, badanie rynku oraz doskonalenie kadr poprzez szkolenia
- Tworzenie warunków dla wzajemnych kontaktów między pracownikami MŚP i naukowcami z sektora B+R celem rozwiązywania wspólnych problemów badawczych,

- Tworzenie sieci podwykonawców w celu przyciągnięcia bezpośrednich zagranicznych inwestorów.

W gospodarce województwa śląskiego na koniec 2001r. obserwowany był duży udział MŚP w 10 wyróżniających się sektorach przetwórstwa przemysłowego:

- Produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych i włókien sztucznych,
- Produkcja maszyn i urządzeń
- Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej
- Produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep
- Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych
- Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych pozostałych
- Produkcja metalowych wyrobów gotowych
- Produkcja artykułów spożywczych i napojów
- Włókiennictwo
- Produkcja żeliwa i stali oraz stopów żelaza

Ponadto, istnieje dynamiczna – jednak wciąż zbyt mała – grupa MŚP w takich sektorach jak produkcja maszyn biurowych i komputerów, produkcja środków farmaceutycznych, chemikaliów medycznych i środków pochodzenia roślinnego, produkcja statków powietrznych i kosmicznych (sektor lotniczy). Sektory te oceniane są jako przyszłościowe. Istniejący potencjał MŚP może stać się podstawą do wykorzystania wyników prac B+R w nowych dziedzinach technologii.

MŚP współdziałające w ramach klastrów i sieci w głównej mierze się skupiają na rozwijaniu swojego potencjału rynkowego i potrzebują zapewnienia dostępu do szerokiego zakresu coraz bardziej specjalistycznych usług. Dlatego ważnym jest, aby wspierać rozwój, jakość oraz dalszą profesjonalizację następujących usług biznesowych: oprogramowania, multimediiów, marketingu, audytu i usług księgowych, doradztwa prawnego, usług technicznych oraz usług związanych z zasobami ludzkimi. Odgrywają one istotną rolę w rozwoju sieci, klastrów sektorowych i w zagęszczeniu łańcuchów wartości, co z kolei pozytywnie wpływa na pozycję konkurencyjną sektorów.

Priorytet 9: Wspieranie powstawania firm innowacyjnych

Udział firm zaawansowanych technologii w gospodarce województwa śląskiego jest nadal niezadowalający. Powstawanie nowych innowacyjnych firm w wyniku zastosowania techniki lub rozwiązań innowacyjnych opracowanych w ośrodkach B+R albo przez indywidualnego wynalazcę, może być początkiem długotrwałego procesu zwiększania ilości firm zaawansowanych technologii oraz tworzenia trwałych miejsc pracy. W dłuższym okresie czasu, powstająca sieć firm wokół ośrodków B+R może przyczynić do dalszego finansowania nowych badań oraz zachęcić oddziały dużych koncernów międzynarodowych do inwestowania w województwie śląskim.

Potencjał naukowy oraz liczba studentów i naukowców działających w instytucjach sektora B+R regionu pozwala sądzić, że spełnione są podstawowe warunki dla rozwoju firm zaawansowanych technologii. Natomiast poziom kultury innowacyjnej w tych ośrodkach nie zawsze jest odpowiedni, aby w optymalny sposób wspierać rozwój takich firm.

Inicjatywy dotyczące nowo powstających firm należy rozwinąć wokół sieci współpracy z udziałem wyższych uczelni, jednostek badawczo rozwojowych, instytucji wsparcia oraz funduszy kapitału zaangażowanego i początkowego, których działania ukierunkowane będą na:

- Promocję komercjalizacji opracowanych w sektorze B+R technologii poprzez tworzenie nowych firm innowacyjnych
- Rozwijanie na wyższych uczelniach kulturę innowacyjną i przedsiębiorczości wśród studentów Doradztwo, szkolenie i pomoc techniczną
- Wsparcie finansowe poprzez ułatwienie dostępu do kapitału
- Tworzenie systemów i kanałów informacyjnych w celu wsparcia dla pokonania barier administracyjnych i proceduralnych
- Oferowanie możliwości korzystania z infrastruktury np. inkubatorów

5. Zgodność priorytetów Programu Wykonawczego 2005-2008 z priorytetami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013

Program Wykonawczy 2005-2008	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013
Priorytet 1. Rozwój Regionalnego Systemu Innowacji	3.1.2. Utworzenie elastycznej struktury sieciowej na rzecz innowacji
	3.2.1. Promowanie wzornictwa i projektowania użytkowego
	3.2.2. Zwiększenie wykorzystania prawa własności przemysłowej
	3.2.5. Ułatwienie transferu technologii
Priorytet 2. Utworzenie Regionalnego Systemu Informacji dla MŚP	1.1.1. Zwiększenie dostępności MŚP do użytecznych informacji
Priorytet 3. Utworzenie Regionalnego Systemu Finansowania rozwoju MŚP w zakresie innowacji	1.1.2. Uporządkowanie systemu finansowania działalności innowacyjnej MŚP
	1.2.1. Wzmacnianie podejścia strategicznego w MŚP
Priorytet 4. Wspieranie efektywnego wykorzystania możliwości rynkowych przez MŚP na jednolitym rynku europejskim	1.1.3. Dostosowanie oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie innowacji do potrzeb MŚP
	1.1.5. Wykorzystanie najlepszych praktyk jako inspiracji dla MŚP do podejmowania działań innowacyjnych
	1.2.3. Wspieranie efektywnego wykorzystania przez MŚP potencjału rynkowego na jednolitym rynku europejskim
	1.2.4. Wspieranie wykorzystania technologii informatycznych (ICT) w MŚP
Priorytet 5. Zmiana wizerunku województwa śląskiego	2.1.3. Zwiększenie udziału w międzynarodowych sieciach współpracy
	2.2.3. Promowanie najlepszych praktyk jako wizytówki regionu
Priorytet 6. Kultura innowacyjna w regionie	1.2.2. Promowanie kultury innowacyjnej w MŚP
	2.1.1. Wspieranie kultury innowacyjnej w sektorze B+R
	3.2.3. Wspieranie kultury innowacyjnej w systemie edukacji
Priorytet 7. Gospodarka regionalna wspierana silnymi klastrami technologicznymi	2.1.2. Wspieranie reorientacji rynkowej
	2.2.1. Wspieranie specjalizacji sektora B+R działającego w tradycyjnych sektorach
	2.2.2. Wspieranie powstawania nowych specjalizacji w działalności B+R
	3.1.3. Wspieranie procesu przewidywania trendów rynkowych
Priorytet 8. Rozwój innowacyjnej gospodarki opartej na sieciach współpracy	3.1.1. Rozwijanie współpracy sektorowej z udziałem MŚP
Priorytet 9. Wspieranie powstawania firm innowacyjnych	3.2.4. Wspieranie powstawania innowacyjnych firm

6. System koordynacji i monitoringu Programu Wykonawczego 2005-2008

Jednostka koordynująca przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego jest odpowiedzialna za:

- Monitoring wdrażania działań w ramach Programu Wykonawczego 2005-2008.
- Przedstawianie informacji Zarządowi województwa oraz Sejmikowi województwa o realizowanych działaniach.
- Pełnienie roli sekretariatu Komitetu Sterującego.

Jednostka zarządzająca Regionalnym Systemem Innowacji jest odpowiedzialna za:

- Budowanie i rozwój Regionalnego Systemu Innowacji przy współpracy z Regionalnym Forum Innowacji.
- Animację grup eksperckich.
- Wspieranie powstawania sieci i konsorcjów środowiska innowacyjnego dla lepszego wykorzystania potencjału rynkowego.
- Animację inicjatyw podnoszących poziom kultury innowacyjnej w regionu.
- Inicjowanie nowych metodologii dla wsparcia innowacji.

Realizacja zadań w ramach wdrażania strategii będzie monitorowana przez **Komitet Sterujący**, który również będzie pełnił rolę doradczą dla Zarządu województwa w zakresie dostosowania zawartości strategii do zmieniającej się sytuacji gospodarczej. Skład komitetu wybierany będzie, co trzy lata spośród członków **Regionalnego Forum Innowacji**. Pierwszy wybór nowego składu Komitetu Sterującego odbędzie się w pierwszym kwartale 2005 r. Do tego czasu będzie pełnił swoją rolę Komitet Sterujący powołany w ramach projektu RIS-Silesia.

Regionalne grupy eksperckie zostały utworzone, aby zapewnić skuteczne wdrożenie Regionalnej Strategii Innowacji. Rola tych grup polega na:

- Wspieraniu Regionalnego Forum Innowacji i Komitetu Sterującego przy wyznaczaniu kolejności realizowania celów i kierunków działań wskazanych w Regionalnej Strategii Innowacji;
- Opracowaniu i wdrażaniu nowych metodologii w celu wspierania komplementarności i jednolitości wdrażanych działań w ramach Regionalnego Systemu Innowacji;
- Przygotowaniu odpowiednich działań do realizacji celów strategii i prezentowaniu ich w formie programów wykonawczych Komitetowi Sterującemu, a następnie Zarządowi Województwa Śląskiego;
- Udziale w promowaniu i wdrażaniu działań wynikających z programów wykonawczych;
- Wspieraniu jednostki koordynującej i jednostki zarządzającej w procesach monitoringu i benchmarkingu.

Komitet Sterujący może w zależności od potrzeb powołać dodatkowe grupy eksperckie lub dokonać zmian w istniejących.

Załącznik 1 – Instytucje oraz przedsiębiorstwa, które podpisały „Śląską Deklarację na rzecz rozwoju Kreatywnego Regionu Innowacyjnego” (lista otwarta)

Instytucje sektora badań i rozwoju:

1. Akademia Ekonomiczna w Katowicach (nr 27 w Deklaracji)
2. Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej (nr 29),
3. Centrum Badań Przedsiębiorczości i Zarządzania PAN w Bytomiu (nr 15),
4. Centrum Chemii Polimerów PAN w Zabrze (nr 25),
5. Centrum Doskonałości „Transmec” (nr 41)
6. Centrum Mechanizacji Górnictwa CMG KOMAG w Gliwicach (nr 49),
7. Centrum Onkologii-Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, Oddział w Gliwicach (nr 31),
8. Główny Instytut Górnictwa w Katowicach (nr 24),
9. Główny Ośrodek Informatyki (nr 46)
10. Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach (nr 2),
11. Instytut Chemii Nieorganicznej w Gliwicach (nr 55),
12. Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych IETU w Katowicach (nr 47),
13. Instytut Informacji Technicznej i Stosowanej PAN (nr 44)
14. Instytut Inżynierii Chemicznej PAN w Gliwicach (nr 19),
15. Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu (nr 45)
16. Instytut Metalurgii Żelaza im. St. Staszica w Gliwicach (nr 10),
17. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Oddział w Katowicach (nr 39)
18. Instytut Podstaw Inżynierii Środowisk PAN (nr 28)
19. Instytut Spawalnictwa w Gliwicach (nr 8),
20. Instytut Systemów Sterowania w Chorzowie (nr 50),
21. Instytut Techniki i Aparatury Medycznej Akademii Medycznej ITAM w Zabrze (nr 33),
22. Ośrodek Badawczo-Rozwojowy „Belmatex” (nr 62)
23. Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Samochodów Małolitrażowych BOSMAL w Bielsku-Białej (nr 26),
24. Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych OBRUM w Gliwicach (nr 20),
25. Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, oddział Górnośląski w Sosnowcu (nr 38),
26. Politechnika Częstochowska (nr 17)
27. Politechnika Śląska w Gliwicach (nr 6)
28. Rada Główna JBR (nr 7)
29. Śląska Akademia Medyczna w Katowicach (nr 4)
30. Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania w Katowicach (nr 5)
31. Uniwersytet Śląski w Katowicach (nr 30),
32. Zakład Badawczo-Doświadczalny Gospodarki Komunalnej w Katowicach (nr 69)
33. Zakład Karbochemii PAN w Gliwicach (nr 35)

Sektor przedsiębiorstw:

1. Centrum Projektów Regionalnych –Investor S.A. (nr 42)
2. Ceramika Avanti Sp. z o.o. w Czeladzi (nr 81)
3. Ciepłownia Rydułtowy Sp. z o.o. w Rydułtowach (nr 75)
4. Dega-Plus Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej (nr 56)
5. Demo Sp. z o.o. w Katowicach (nr 87)
6. Diament 2100 Centrum Transferu Technologii w Bieruniu (nr 16)
7. Elkon w Rybniku (74)
8. Elsen Sp. z o.o. w Częstochowie (68)
9. Esaprojekt Sp. z o.o. w Katowicach (nr 65)
10. Global Management J.V. Sp. z o.o. w Rybniku (nr 51)
11. Hoga.pl S.A. w Katowicach (nr 70)
12. Infort Consulting Sp. z o.o. w Katowicach (nr 72)
13. Izoling P.W. w Katowicach (nr 84, 85)

14. Jestor w Tarnowskich Górach (nr 67)
15. Mexem Sp. z o.o. w Gliwicach (nr 21)
16. Micomp Systemy komputerowe w Katowicach (nr 48)
17. Omikron Consulting w Katowicach (nr 83)
18. Osiny Sp. z o.o. w Poczesnej (nr 23)
19. Remebud Sp. z o.o. w Sosnowcu (nr 22)
20. Wasko Sp. z o.o. w Gliwicach (nr 71)

Instytucje wspierające oraz inne:

1. Agencja Promocji i Rozwoju Gospodarczego Miasta Tychy S.A. w Tychach (nr 66)
2. Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o. w Gliwicach (nr 40)
3. Agencja Rozwoju Lokalnego S.A. w Sosnowcu (nr 63)
4. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. Oddział w Katowicach (nr 73)
5. Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. Oddział w Bielsku-Białej (nr 82)
6. Beskidzki Fundusz Ekorozwoju w Bielsku-Białej (nr 76)
7. Centrum Innowacji HEURON w Katowicach (nr 77)
8. Fundacja na Rzecz Rozwoju Miasta Knuruwa (nr 64)
9. Fundacja Rozwoju Kardiochirurgii w Zabrze (nr 78)
10. Fundusz Górnośląski S.A. w Katowicach (nr 12)
11. Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A. w Katowicach (nr 100)
12. Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Katowicach (nr 90)
13. Górnośląski Fundusz Restrukturyzacyjny S.A. w Katowicach (nr 13,14)
14. Izba Gospodarcza Metali Nieżelaznych w Katowicach (nr 88)
15. Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. w Katowicach (nr 3)
16. Komitet Rozwoju Zagłębia w Dąbrowie Górniczej (nr 59)
17. Naczelna Organizacja Techniczna NOT w Gliwicach (nr 60)
18. Okręgowa Izba Przemysłowo-Handlowa w Tychach (nr 36)
19. Program Rozwoju gospodarczego górnego Śląska (nr 86)
20. Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach (nr 37)
21. Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Częstochowie (nr 43)
22. Regionalne Centrum Innowacji, Śląski Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Katowicach (nr 57, 58)
23. Śląska Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości w Gliwicach (nr 89)
24. Śląski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o. w Katowicach (nr 80)
25. Śląsko-Dąbrowskie Towarzystwo Gospodarcze w Rybniku (nr 54)
26. Urząd Statystyczny w Katowicach (nr 34)

Instytucje samorządowe:

1. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (nr 1)
2. Urząd Miasta w Dąbrowie Górniczej (nr 52)
3. Urząd Miasta w Gliwicach (nr 32)
4. Urząd Miasta w Siemianowicach (nr 11)
5. Urząd Miasta w Sławkowie (nr 18)
6. Starostwo Powiatowe w Gliwicach (nr 79)
7. Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach (nr 61)

Załącznik 2 - Lista projektów pilotażowych rekomendowanych przez Komitet Sterujący Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego w czerwcu 2004 roku

Priorytet Programu Wykonawczego	Instytucja zgłaszająca	Nazwa projektu
Priorytet 1: Rozwijanie regionalnego systemu innowacji	Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.	Stworzenie Regionalnej Sieci Promocji i Transferu Technologii
	Regionalne Centrum Innowacji, Śląski Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Katowicach	Targi innowacji gospodarczych i naukowych INTARG Katowice
	Regionalne Centrum Innowacji, Śląski Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Katowicach	Śląska giełda innowacji
	Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowanych w Katowicach	Rozbudowa i poprawa oferty usług centrum transferu technologii „Bio-Techno-Info”
	Instytut Spawalnictwa w Gliwicach	Spawalnicze Centrum Innowacji i Transferu Technologii
	Urząd Miasta w Cieszynie	Śląska sieć na rzecz rozwoju wzornictwa
	Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach	Opracowywanie i wdrażanie wzornictwa nowych innowacyjnych produktów w oparciu o technologie cad/cam „Rapid modelling, rapid prototyping, rapid manufacturing”. Rozwój struktury edukacyjnej o oparciu o ww technologie.
Priorytet 2: Utworzenie regionalnego systemu informacji dla MŚP	Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Katowicach	Regionalny system przekazu informacji dla MŚP w oparciu o technologie internetowe
	Instytut Spawalnictwa w Gliwicach	Spawalniczy system informacji
	Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Katowicach	Sieć przekazu informacji dotycząca dyrektyw i standardów UE, certyfikacje

Priorytet Programu Wykonawczego	Instytucja zgłaszająca	Nazwa projektu
Priorytet 3: Utworzenie regionalnego systemu finansowania rozwoju MŚP w zakresie innowacji	Górnośląski Fundusz Restrukturyzacyjny S.A. w Katowicach	Fundusz kapitału załączkowego i początkowego „Nowy Śląsk
	Fundusz Górnośląski S.A. w Katowicach	Uruchomienie i rozwój SILBAN – Śląskiej sieci aniołów biznesu
Priorytet 4: Wspieranie efektywnego wykorzystania możliwości rynkowych przez MŚP na jednolitym rynku europejskim	Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.	Regionalny program szkoleniowy w zakresie zarządzania innowacjami i własności przemysłowej
	Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach	Obserwatorium potrzeb MŚP w zakresie szkolenia i doradztwa (Badanie i monitoring potrzeb szkoleniowych MŚP w województwie śląskim)
Priorytet 5: Zmienianie wizerunku województwa śląskiego	Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Katowicach	Zwiększenie atrakcyjności społeczno-gospodarczej województwa śląskiego poprzez zmianę jego wizerunku
Priorytet 6: Rozwijanie kultury innowacyjnej w województwie śląskim	Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Katowicach	INNO-PLATO sieć współpracy pomiędzy śląskimi przedsiębiorcami, służącej transferowi wiedzy oraz wymianie doświadczeń.
	Politechnika Częstochowska w Częstochowie	Rozwój kultury innowacyjnej w systemie edukacji poprzez działalność ośrodka metodologicznego udzielającego wsparcia przy opracowywaniu programów nauczania, materiałów dydaktycznych, doradztwa oraz szkoleń informacyjnych dotyczących innowacyjności i kreatywności.
	Regionalne Centrum Innowacji, Śląski Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Katowicach	Ośrodek innowacji i przedsiębiorczości dla młodzieży.
Priorytet 7: Kształtowanie gospodarki regionalnej wspieranej silnymi klastrami technologicznymi	Politechnika Śląska w Gliwicach	Tworzenie sieci współpracy Śląskiego Centrum Zaawansowanych Technologii na poziomie regionalnym
	Główny Instytut Górnictwa w Katowicach	Centrum Zaawansowanych Technologii „Energia – Środowisko – Zdrowie”

Priorytet Programu Wykonawczego	Instytucja zgłaszająca	Nazwa projektu
Priorytet 7: Kształtowanie gospodarki regionalnej wspieranej silnymi klastrami technologicznymi	Instytut Techniki i Aparatury Medycznej w Zabrze	Centrum Infrastruktury Technologii Medycznych CITEM.
	Diament 2100 Centrum Transferu Technologii w Bieruniu	Centrum Transferu i Promocji Technologii Medycznych, Farmaceutycznych i Ekologicznych.
	Instytut Spawalnictwa w Gliwicach	Foresight technologiczny w dziedzinie spawalnictwa.
Priorytet 8: Rozwijanie innowacyjnej gospodarki regionalnej opartej na sieciach współpracy	Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.	Tworzenie sektorowych sieci współpracy i struktur wspierających w województwie śląskim.
Priorytet 9: Wspieranie powstawania firm innowacyjnych	Urząd Miasta Gliwice	Sieć Efektywnej Komercjalizacji Technologii
	Politechnika Śląska w Gliwicach	Organizacja corocznego cyklicznego konkursu dla pracowników naukowych i studentów „Mój pomysł na biznes”.
	Urząd Miasta w Gliwicach	„Nowe Gliwice”
	Starostwo Powiatowe w Gliwicach	Inkubator Nowych Technologii
	Technopark Gliwice Sp. z o.o.	Park naukowo-technologiczny „Technopark Gliwice” – etap I – wybudowanie podstawowej infrastruktury technicznej
	Urząd Miasta w Będzinie	Utworzenie Parku Przemysłowo-Technologicznego „Zagłębie” na terenie miasta Będzin

Załącznik 3 – Potencjalne źródła finansowania realizacji priorytetów Programu Wykonawczego 2005-2008

Priorytety Programu Wykonawczego 2005-2008	Działania w ramach Programów Operacyjnych pozwalające na realizacji Programu Wykonawczego 2005-2008	Dostępne środki w euro (* kraj) (** region)
Priorytet 1. Rozwój Regionalnego Systemu Innowacji	ZPORR: Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	* 44 531 590 ** 4 519 368
	ZPORR: Priorytet 3. Rozwój lokalny Działanie 3.4. Mikroprzedsiębiorstwa	* 56 494 658 ** 6 196 201
	SPO WKP: Priorytet 1 - Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.1. Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw	* 41 080 603
	SPO WKP: Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	* 195 648 446
	SPO WKP: Priorytet 2 Działanie 2.2 Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw	* 724 272 074
Priorytet 2. Utworzenie Regionalnego Systemu Informacji dla MŚP	ZPORR: Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	* 44 531 590 ** 4 519 368
Priorytet 3. Utworzenie Regionalnego Systemu Finansowania rozwoju MŚP w zakresie innowacji	ZPORR: Priorytet 3. Rozwój lokalny Działanie 3.4. Mikroprzedsiębiorstwa	* 56 494 658 ** 6 196 201
	SPO WKP: Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.2 Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw	* 254 256 308
	SPO WKP: Priorytet 2 Działanie 2.2 Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw	* 724 272 074
	SPO WKP: Priorytet 2 – Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	* 718 028 757
	SPO WKP: Działanie 2.4. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowywania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska	* 511 057 281

Priorytety Programu Wykonawczego 2005-2008	Działania w ramach Programów Operacyjnych pozwalające na realizacji Programu Wykonawczego 2005-2008	Dostępne środki w euro (* kraj) (** region)
Priorytet 4. Wspieranie efektywnego wykorzystania możliwości rynkowych przez MŚP na jednolitym rynku europejskim	ZPORR: Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie.	* 97 951 589 ** 9 937 569
	ZPORR: Priorytet 3. Rozwój lokalny Działanie 3.4. Mikroprzedsiębiorstwa Typ I: Specjalistyczne usługi doradcze dla mikroprzedsiębiorstw	* 56 494 658 ** 6 196 201
	SPO RZL: Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy Działanie 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki schemat a) Doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr	* 253 325 092
	SPO WKP: Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.1. Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw	* 41 080 603
	SPO WKP: Priorytet 1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.4. Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	* 195 648 446
	SPO WKP: Priorytet 2 – Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	* 66 270 910
	SPO WKP: Priorytet 2 – Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw	* 724 272 074
	SPO WKP: Priorytet 2 – Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	* 718 028 757
	SPO WKP: Działanie 2.4. Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowywania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska	* 511 057 281
Priorytet 5. Zmiana wizerunku województwa śląskiego	ZPORR: Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	* 44 531 590 ** 4 519 368
Priorytet 6. Kultura innowacyjna w regionie	ZPORR: Priorytet 2. wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie.	* 97 951 589 ** 9 937 569
	ZPORR: Priorytet 2. wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	* 44 531 590 ** 4 519 368

Priorytety Programu Wykonawczego 2005-2008	Działania w ramach Programów Operacyjnych pozwalające na realizacji Programu Wykonawczego 2005-2008	Dostępne środki w euro (* kraj) (** region)
Priorytet 6. Kultura innowacyjna w regionie	SPO RZL: Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy Działanie 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki schemat a) Doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr	* 253 325 092
	SPO RZL: Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy Działanie 2.1 Zwiększenie dostępu do edukacji - promocja kształcenia przez całe życie	* 278 028 307
Priorytet 7. Gospodarka regionalna wspierana silnymi klasterami technologicznymi	ZPORR: Priorytet 2. wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	* 44 531 590 ** 4 519 368
	SPO RZL: Priorytet 2. Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy Działanie 2.3 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki schemat a) Doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr	* 253 325 092
	SPO WKP: Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką	* 195 648 446
Priorytet 8. Rozwój innowacyjnej gospodarki opartej na sieciach współpracy	ZPORR: Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	* 44 531 590 ** 4 519 368
	SPO WKP: Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.1. Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw	* 41 080 603
	SPO WKP: Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	* 66 270 910
Priorytet 9. Wspieranie powstawania firm innowacyjnych	ZPORR: Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.5 Promocja przedsiębiorczości	* 45 641 589 ** 4 628 057
	ZPORR: Priorytet 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach Działanie 2.6. Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	* 44 531 590 ** 4 519 368
	ZPORR: Priorytet 3. Rozwój lokalny Działanie 3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji	* 116 884 659 ** 21 134 659
	ZPORR: Priorytet 3. Rozwój lokalny Działanie 3.3. Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne.	* 99 554 658 ** 13 977 514

Priorytety Programu Wykonawczego 2005-2008	Działania w ramach Programów Operacyjnych pozwalające na realizacji Programu Wykonawczego 2005-2008	Dostępne środki w euro (* kraj) (** region)
Priorytet 9. Wspieranie powstawania firm innowacyjnych	SPO WKP: Priorytet 1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu Działanie 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm	* 169 157 774
	SPO WKP: Priorytet 2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo.	* 66 270 910

Załącznik 4 – Lista projektów zaakceptowanych do dofinansowania z funduszy strukturalnych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, SPO WKP oraz SPO RZL (lista otwarta)

Przedstawione poniżej listy projektów do dofinansowania z funduszy strukturalnych będą aktualizowane zgodnie z bieżącymi wynikami konkursów regionalnych i krajowych pod fundusze strukturalne.

Tabela1

Lista projektów zaakceptowanych przez Zarząd Województwa Śląskiego do dofinansowania z funduszy strukturalnych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 2.6 - Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy

Lp.	Beneficjent	Tytuł projektu
1	Urząd Miasta Gliwice	Sieć Efektywnej Komercjalizacji Technologii - projekt pilotażowy w Gliwicach
2	Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.	Jednostka Zarządzająca Regionalnym Systemem Innowacji w Województwie Śląskim
3	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Stworzenie Regionalnego monitoringu innowacji w Województwie Śląskim "INNOBSERVATOR SILESIA I"
4	Instytut Chemii Nieorganicznej	Pomoc firmom branży chemicznej w funkcjonowaniu na rynku Unii Europejskiej
5	Urząd Miasta Cieszyn	Śląska sieć na rzecz wzornictwa
6	Politechnika Śląska	Tworzenie sieci współpracy Śląskiego Centrum Zaawansowanych Technologii na poziomie regionalnym
7	Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.	Stworzenie Regionalnej Sieci Promocji i Transferu Technologii
8	Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.	Tworzenie sektorowych sieci współpracy i struktur wspierających w Województwie Śląskim
9	Instytut Systemów Sterowania	Budowa Systemu wymiany informacji wspierającego rozwój innowacji w regionie
10	Urząd Miasta Chorzów	Pomoc stypendialna dla Chorzowian kontynuujących naukę na studiach doktoranckich
11	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie	Stypendia dla absolwentów szkół wyższych kontynuujących naukę na studiach doktoranckich
12	Główny Instytut Górnictwa w Katowicach	Stypendia dla najzdolniejszych doktorantów Śląskiego Środowiskowego Studium Doktoranckiego
13	Zagłębiowska Agencja Rozwoju S.A.	Sieć współpracy sfery naukowo-gospodarczej na rzecz RIS i Zagłębia Dąbrowskiego
14	Centrum Chemii Polimerów Polskiej Akademii Nauk	Regionalny Fundusz Stypendiów Doktoranckich

Uchwała nr 2438/213/II/2004 z 23 grudnia 2004

Tabela 2

Lista projektów zatwierdzonych do wsparcia przez Instytucję Zarządzającą - Ministra Gospodarki i Pracy w ramach Działania 1.3 „Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm” SPO – WKP, I RUNDA APLIKACYJNA (luty 2005r.)

Lista projektów inwestycyjnych:

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa projektu podana we wniosku
1	Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Utworzenie Beskidzkiego Inkubatora Technologicznego w Bielsku-Białej

Łączna kwota wsparcia (EFRR + krajowe środki publiczne) wynosi 186 357 381,76 zł

Lista projektów doradczych:

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa projektu podana we wniosku
1	Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości Sp.z.o.o	Sporządzenie dokumentacji mającej na celu utworzenie Górnośląskiego Inkubatora Technologicznego

Łączna kwota wsparcia (EFRR + krajowe środki publiczne) wynosi 1 115 017,62 zł

Łączna kwota wsparcia na projekty inwestycyjne i doradcze wynosi 187 472 399,38 zł, co stanowi ok. 26 % środków przewidzianych na realizację Działania 1.3. SPO WKP.

Tabela 3

Lista wniosków rekomendowanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości do udzielenia wsparcia ze środków SPO-WKP 1.1.2 (marzec 2005r.)

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu
1	Główny Instytut Górnictwa	Rozbudowa i poprawa oferty CTT BTI dotyczącej transferu technologii
2	Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach	Międzynarodowe Centrum Edukacji, Doradztwa i Współpracy Gospodarczej
3	Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.	Członek Ogólnopolskiej Sieci Transferu Technologii i Wspierania Innowacyjności MŚP „STIM”
4	Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Utworzenie Śląskiej Regionalnej Sieci Instytucji Doradczo - Szkoleniowych
5	Agencja Rozwoju Lokalnego S.A. w Jaworznie	Rozbudowa infrastruktury ARL S.A. celem podniesienia jakości świadczonych usług konsultacyjno-szkoleniowych.
6	Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości S.A.	Dostosowanie ośrodka do wymogów utworzenia Śląskiej sieci instytucji doradczo-szkoleniowych
7	Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A.	Dostosowanie warunków lokalowych i sprzętowych GAPP S.A. - warunkiem utworzenia Śląskiej Sieci Instytucji Doradczo - Szkoleniowych
8	Stowarzyszenie Bielskie Centrum Przedsiębiorczości	Dostosowanie warunków lokalowych i sprzętowych Ośrodka Doradztwa i Szkoleń warunkiem utworzenia Śląskiej Sieci Instytucji Doradczo – Szkoleniowych
9	Agencja Rozwoju Lokalnego „Agrotur” Spółka Akcyjna	Poprawa standardu świadczenia usług oraz udostępnienia oferty instytucji w sieci
10	Centrum Przedsiębiorczości Sp. z o.o.	Dostosowanie Ośrodka do wymogów utworzenia Śląskiej Regionalnej Sieci Instytucji Doradczo-Szkoleniowych
11	Centrum Przedsiębiorczości S.A.	„Modernizacja budynku Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości przy Centrum Przedsiębiorczości S.A. w Woli”
12	Cech Rzemieślników i innych przedsiębiorców w Wodzisławiu Śląskim	Dostosowanie infrastruktury w celu utworzenia Śląskiej Sieci Doradczo-Szkoleniowej
13	Centrum Przedsiębiorczości S.A.	Utworzenie Śląskiej Regionalnej Sieci Instytucji Doradczo - Szkoleniowych
14	Agencja Rozwoju Lokalnego S.A. w Sosnowcu	Utworzenie Śląskiej Regionalnej Sieci Instytucji Doradczo - Szkoleniowych
15	Rudzka Agencja Rozwoju "Inwestor" Sp. z o.o.	Utworzenie Śląskiej Regionalnej Sieci Instytucji Doradczo - Szkoleniowych
16	Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia	Dostosowanie ośrodka do wymogów utworzenia Śląskiej sieci instytucji doradczo-szkoleniowych
17	Rudzki Inkubator Przedsiębiorczości	ABC Przedsiębiorcy - jak założyć i z sukcesem prowadzić firmę.

Łączna kwota wsparcia wynosi 87 176 087,74 zł, w tym dla województwa śląskiego: 9 758 885,33 zł (11,19 %).

Załącznik 5 – Słownik pojęć

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R):

w instytucjach sektora B+R obejmuje trzy rodzaje aktywności: **badania podstawowe** (prace teoretyczne i eksperymentalne, w zasadzie nieukierunkowane na uzyskanie konkretnych zastosowań praktycznych) i **stosowane** (prace badawcze mające na celu zdobycie nowej wiedzy mającej konkretne zastosowanie) oraz **prace rozwojowe** (polegające na zastosowaniu istniejącej już wiedzy do opracowania nowych lub istotnego ulepszenia istniejących procesów, wyrobów lub usług, nie obejmują one prac wdrożeniowych).

Sektor B+R to ogół instytucji i osób zajmujących się pracami twórczymi podejmowanymi dla zwiększenia zasobu wiedzy, jak również znalezienia nowych zastosowań do tej wiedzy. Należą do nich:

- PAN
- Jednostki badawczo-rozwojowe
- Szkoły wyższe prowadzące działalność w zakresie B+R
- Jednostki obsługi nauki
- Jednostki rozwojowe – przedsiębiorstwa posiadające własne zaplecze badawcze *

w przedsiębiorstwach realizujących prace badawczo-rozwojowe samodzielnie lub we współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi, placówkami naukowymi Polskiej Akademii Nauk lub szkołami wyższymi, z wyłączeniem prac badawczo-rozwojowych określonych w odrębnych przepisach obejmuje również trzy rodzaje aktywności: **badania podstawowe** (działalność badawcza, eksperymentalna lub teoretyczna, podejmowana w celu zdobycia nowej wiedzy o zjawiskach i faktach, nie ukierunkowana na bezpośrednie zastosowanie w praktyce), **przemysłowe** (planowe badania mające na celu pozyskanie nowej wiedzy, która może być bezpośrednio przydatna do opracowywania nowych albo znaczącego udoskonalenia istniejących produktów, procesów lub usług) oraz **przedkonkurencyjne** (przekształcenie wyników badań przemysłowych na plany, założenia lub projekty nowych, zmodyfikowanych lub udoskonalonych produktów, włączając w to wykonanie prototypu nieprzydatnego komercyjnie).**

* *Nauka i technika w 2001r.*, Główny Urząd Statystyczny Warszawa 2003, str. 37

** *Ustawa o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców.*

Globalizacja – może być postrzegana jako zanik barier w światowym przepływie informacji, pomysłów, czynników (głównie kapitał i wyspecjalizowana siła robocza), technologii i towarów.

(Integrating SMEs in Global Value Chains, Towards Partnership for Development; Raphael Kaplinsky, Institute of Development Studies, University of Sussex and Jeff Readman, Centre for Research in Innovation Management, University of Brighton; UNIDO, Vienna, 2001; str. 20)

Rolę głównej siły w globalizacji pełnią dwa czynniki: zmiana technologiczna oraz liberalizacja rynków międzynarodowych i krajowych. Szybki postęp w technologiach informatycznych i sieciach, znaczne zwiększenie wydajności systemów transportowych i większa zdolność handlowa produktów i usług poważnie wzmocniło elastyczność decyzji dotyczących lokalizacji produkcji.

(*Industries of the New Market Economies of Central and Eastern Europe in the Age of Globalisation: Major Policy Options*; Janusz Kaczurba; UNIDO, Vienna 2000)

Inkubator - głównym celem jest tworzenie nowych, małych firm oraz ułatwienie im przetrwania przez pierwsze trudne lata ich funkcjonowania. Nowo powstające firmy, przebywają w inkubatorze w ściśle określonym czasie.

Inkubatory technologiczne pełnią funkcje szkoleniowo-doradcze mające ułatwić start i zdobycie pozycji rynkowej lokalnym innowacyjnym firmom.

Innowacyjność – zdolność przedsiębiorstw do tworzenia i wdrażania innowacji, umiejętność wprowadzania nowych i zmodernizowanych wyrobów, procesów technologicznych, procesów organizacyjno-technicznych.

Innowacja – zmiana wprowadzona celowo, która polega na zastępowaniu dotychczasowych stanów rzeczy innymi. Można wyróżnić innowacje organizacyjne oraz innowacje technologiczne w obrębie produktów i procesów.

Innowacje organizacyjne – obejmują wprowadzanie znaczących zmian w strukturach organizacyjnych, wdrożenie zaawansowanych technik zarządzania, wdrożenie nowych lub znacząco zmienionych strategii.

Innowacje technologiczne w obrębie produktów i procesów (TPP) – obejmują wdrożone już produkty i procesy nowe pod względem technologicznym oraz znaczące udoskonalenia technologiczne dotyczące tych produktów i procesów.

Innowacje produktowe – wszelkie zmiany polegające na udoskonaleniu wyrobu już wytwarzanego przez przedsiębiorstwo, bądź na rozszerzeniu struktury asortymentowej o nowy produkt, którego cechy technologiczne lub przeznaczenie różnią się znacząco od uprzednio wytwarzanych.

Innowacje procesowe – wszelkie zmiany polegające na udoskonaleniu nowych lub znacząco udoskonalonych metod wytwarzania, w tym sposobów docierania z produktem do odbiorców.

Innowacyjne przedsiębiorstwo – przedsiębiorstwo, które wdrożyło nowe lub znacząco udoskonalone innowacje w branym pod uwagę okresie badawczym.

Źródło: Podręcznik Manual Oslo

Instytucje wspierające – to instytucje, które koncentrują swoją aktywność na newralgicznych dla procesów rozwojowych obszarach wspierania przedsiębiorczości i procesów innowacyjnych w formie:

- szerzenia wiedzy i umiejętności poprzez doradztwo, szkolenia, informację w ramach **ośrodków szkoleniowo-doradczych**;
- pomocy w transferze i komercjalizacji nowych technologii w ramach **centrów transferu technologii**;
- pomocy finansowej w formie parabankowych **funduszy pożyczkowych i poręczeniowych**, oferowanej osobom podejmującym działalność gospodarczą i młodym firmom bez historii kredytowej;
- finansowania rozwoju poprzez zwiększenie kapitałów własnych firm, zwiększając ich zdolność kredytową w tym w szczególności fundusze typu seed capital i start-up financing (fundusze kapitału zaangażowanego i początkowego)
- szerokiej pomocy doradczej, technicznej i lokalowej dla nowo powstałych przedsiębiorstw w pierwszym okresie działania w **inkubatorach przedsiębiorczości i centrach technologicznych**;
- tworzenia skupisk przedsiębiorstw (cluster) i animacji innowacyjnego środowiska poprzez łączenie na określonym zagospodarowanym terenie usług biznesowych i różnych form pomocy firmom w ramach: **parków technologicznych**, stref biznesu, parków przemysłowych.

Dla instytucji tych przyjęło się w Polsce określenie – ośrodki innowacji i przedsiębiorczości.

Kapitał innowacyjny – zdolność do tworzenia innowacji i rezultaty innowacji w postaci patentów, praw autorskich itd.

A. Poczowski, *Kapitał intelektualny, Dylematy i wyzwania*, Wyższa Szkoła Biznesu, Nowy Sącz, 2001

Kapitał ludzki – to „zasób wiedzy, umiejętności, zdolności i energii witalnej, zawarty w danym społeczeństwie - narodzie”.

(R.S. Domański, *Kapitał ludzki. Stan i perspektywy*, [w:] *Kapitał ludzki*, RSG przy Radzie Ministrów, Warszawa 1998)

W uproszczeniu, *kapitał ludzki* utożsamia się z wiedzą i umiejętnościami zasobów ludzkich.

Kapitał organizacyjny – umiejętność i koncepcja organizacyjna zapewniająca dzielenie się nimi.

A. Pocztowski, *Kapitał intelektualny, Dylematy i wyzwania*, Wyższa Szkoła Biznesu, Nowy Sącz, 2001

Kapitał społeczny – termin ten odwołuje się do różnych form więzi społecznych stanowiących podstawę relacji podmiotu z innymi ludźmi i ciałami społecznymi.

Bartoszek A., *Analiza kapitału społeczno-kulturowego w teorii zmiany i mobilności społecznej*, [w:] Szczepański M.S., *Kapitał społeczno-kulturowy a rozwój lokalny i regionalny*, Śląskie Wydawnictwo Naukowe, Tychy 200

J.S. Coleman określa kapitał społeczny jako zespół takich cech organizacji społecznej jak zaufanie, normy i powiązania między jednostkami, które zwiększają ich sprawność w zbiorowym działaniu, a zarazem czynią z nich wspólnotę, pozwalając im na osiągnięcie pewnych celów niemożliwych do realizacji bez posiadania tego kapitału.

Coleman J.S., *Foundations of social Theory*. Cambridge, Massachusetts 1990

Klaster – termin ten wywodzi się z teorii rozwoju regionalnego i odnosi się do sieci małych i średnich przedsiębiorstw, które ze względu na swoją niewielką siłę przy działaniu w pojedynkę decydują się na współpracę.

Klaster obejmuje kontakty i współpracę przedsiębiorstw z instytucjami naukowo-badawczymi i władzami publicznymi.

Podział klastrów (wg OECD):

KLASTRY OPARTE NA WIEDZY – skupiające firmy, dla których istotny jest bezpośredni dostęp do badań podstawowych i publicznych instytucji badawczych oraz uczelni wyższych (przemysł lotniczy, chemia, elektronika)

KLASTRY OPARTE NA KORZYŚCIACH SKALI – skupiające firmy powiązane z instytutami technicznymi i uniwersytetami prowadzące własne badania na ograniczoną skalę (przetwórstwo materiałów masowych, przemysł samochodowy, maszynowy)

KLASTRY UZALEŻNIONE OD DOSTAWCY – skupiające firmy importujące technologie w formie dóbr kapitałowych i półproduktów, których działalność innowacyjna determinowana jest przez zdolności do współdziałania zarówno z dostawcami jak i usługami posprzedażnymi (rolnictwo, leśnictwo, tradycyjne gałęzie przemysłu przetwórczego jak przemysł włókienniczy, meblarski i metalowy oraz usługi)

KLASTRY WYSPECJALIZOWANYCH DOSTAWCÓW – skupiające przedsiębiorstwa o dużej intensywności B+R, kładące nacisk na innowacje produktowe, zazwyczaj zlokalizowane blisko siebie, klientów i użytkowników; firmy produkujące komponenty do złożonych systemów produkcyjnych (sprzęt i oprogramowanie komputerowe).

Źródło: Wspólnoty Europejskie - Biuletyn Informacyjny nr 5, Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, 2002.

Kultura innowacyjna – obejmuje zachowania (elastyczność, otwartość na współpracę, świadomość o konieczności wprowadzania zmian i ustawicznego zdobywania wiedzy) charakterystyczne dla danej zbiorowości społecznej stwarzające możliwości rozwoju poziomu innowacyjności.

Łańcuch wartości – opisuje pełny zakres działań związanych z produktem lub usługą, zaczynając od pomysłu, poprzez wszystkie etapy produkcji, po dostarczenie do klientów i likwidację po jego zużyciu.

Produkcja sama w sobie jest tylko jedną z wielu wartości dodanych. Co więcej, z każdym ogniwem łańcucha łączy się wiele działań. Podstawowe dochody z gospodarki w łańcuchu produkcji znajdują się poza obszarem produkcji m.in. przy projektowaniu, marketingu. Analiza łańcucha wartości dostarcza nie tylko metodę zrozumienia postępów, ale także sposób identyfikowania kluczowych wyzwań w promocji nowych wersji produktów.

MŚP – w rozumieniu Ustawy Prawo działalności gospodarczej z dnia 9 listopada 1999 roku (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 z późn. zm.) za **małego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, który w poprzednim roku obrotowym:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz
  - 2) osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 7 milionów EURO lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równowartości w złotych 5 milionów EURO.
2. Nie uważa się jednak za małego, przedsiębiorcy, w którym przedsiębiorcy inni niż mali posiadają:
- 1) więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
  - 2) prawa do ponad 25% udziału w zysku,
  - 3) więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

Zgodnie z ww. ustawą, za **średniego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, nie będącego małym przedsiębiorcą, który w poprzednim roku obrotowym:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
  - 2) osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 40 milionów EURO lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równowartości w złotych 27 milionów EURO.
2. Nie uważa się jednak za średniego, przedsiębiorcy, w którym przedsiębiorcy inni niż mali i średni posiadają:
- 1) więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
  - 2) prawa do ponad 25% udziału w zysku,
  - 3) więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

Park naukowy – przyjęta przez Zarząd IASP (ang. Międzynarodowe Stowarzyszenie Parków Naukowych) oficjalna definicja parku naukowego jest następująca:

Park naukowy jest to organizacja zarządzana przez profesjonalistów/fachowców, których celem jest wzrost zasobności przedsiębiorstw i instytucji naukowo-badawczych w niej zrzeszonych poprzez promowanie/ popieranie rozwoju innowacji i konkurencyjności. Park zarządza wiedzą i technologią wśród uniwersytetów, instytucji B+R, firm, sprzyja powstawaniu i wzroście liczby firm działających w oparciu o innowacje w wyniku procesów inkubacji i spin-off oraz zapewnia wysokiej jakości usługi.

Park przemysłowy – zespół wyodrębnionych nieruchomości, w którego skład wchodzi, co najmniej nieruchomość, na której znajduje się infrastruktura techniczna pozostała po restrukturyzowanym lub likwidowanym przedsiębiorcy, utworzony na podstawie umowy cywilnoprawnej, której jedną ze stron jest jednostka samorządu terytorialnego, stwarzający możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorcom, w szczególności małym i średnim.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o zmianie ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji oraz ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców

Park technologiczny – zespół wyodrębnionych nieruchomości wraz z infrastrukturą techniczną, utworzony w celu dokonywania przepływu wiedzy i technologii pomiędzy jednostkami naukowymi w rozumieniu art.3 pkt 4 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o Komitecie Badań Naukowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 33, poz. 389 oraz z 2003 r. Nr 39, poz. 335) a przedsiębiorcami, na którym oferowane są przedsiębiorcom wykorzystującym nowoczesne technologie, usługi w zakresie doradztwa w tworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw, transferu technologii oraz przekształcania wyników badań naukowych prac rozwojowych w innowacje technologiczne, a także stwarzający tym przedsiębiorstwom możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez korzystanie z nieruchomości i infrastruktury technicznej na zasadach umownych.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o zmianie ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji oraz ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców

Produkt – dobro powstałe w wyniku procesu produkcji. Produkt technologicznie nowy, to produkt (wyrób lub usługa), którego charakterystyka techniczna i zastosowanie różnią się istotnie od charakterystyki i zastosowań produktów wytwarzanych dotychczas. Produkt technologicznie ulepszony (zmodernizowany wyrób lub ulepszona usługa) – produkt już istniejący, którego właściwości techniczne zostały w sposób znaczący ulepszone.

Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w sektorze usług w latach 1997-1999, GUS, 2001

Produktywność – stosunek ilości produkcji wytworzonej i sprzedanej w rozpatrywanym okresie do ilości zużytych wejść systemu (materiały, energia itp.) oraz wykorzystywanych zasobów systemu (ludzie, kapitał w postaci środków trwałych i obrotowych itp.). Dzięki produktywności przedsiębiorstwo może np. zmniejszyć koszty produkcji, zmniejszyć poziom zapasów, zredukować awarie, zmniejszyć ilość reklamacji klientów, redukować koszty jednostkowe wyrobu, zdecydowanie obniżyć koszty złej jakości.

Synergia – oznacza współdziałanie czynników, co jest korzystniejsze od sumy efektów funkcjonowania każdego z czynników z osobna, a więc niezależnie od siebie. „Synergia będzie wtedy i tylko wtedy, gdy podmioty działające, jeśli współdziałają osiągają więcej, niż jeśli działają każdy z osobna”.

(T. Kotarbiński, *Głos w dyskusji*, [w]: T. Pszczołowski, 1973)

Techniki produktywności – ogół środków i umiejętności posługiwania się nimi, umożliwiające wytwarzanie dóbr materialnych w sposób maksymalizujący wielkość osiągniętych efektów do poniesionych nakładów.

Transfer technologii – celowe i ukierunkowane przekazywanie wiedzy do procesu technologicznego (produkcyjnego) celem udanego u rynkowania powstałego produktu i/lub postępowania.

Własność przemysłowa - zazwyczaj wyróżnia się tu dwie dziedziny:

1. Ochrona oznaczeń odróżniających, w szczególności znaków towarowych (które odróżniają towary lub usługi jednego przedsiębiorstwa od takich samych dóbr innych przedsiębiorstw) oraz oznaczeń geograficznych (które identyfikują dobra z miejscem pochodzenia, nadającym dobru charakterystyczne właściwości ściśle związane ze wskazanym regionem geograficznym). Ochrona takich odróżniających oznaczeń ma za zadanie popieranie uczciwej konkurencji oraz ochronę konsumentów, poprzez ułatwienie im wyboru towaru lub usługi dzięki uzyskanej na podstawie takiego oznaczenia informacji o jego pochodzeniu. Ochrona oznaczeń jest bezterminowa pod warunkiem utrzymania cechy odróżniającej znaku.
2. Inne rodzaje własności przemysłowej dotyczą rozwiązań technicznych. Do tych kategorii należą wynalazki (chronione patentami), wzory i modele przemysłowe, a także tajemnice produkcyjne i handlowe. Społecznym celem w tej kategorii jest ochrona inwestorów nowych, postępowych technologii i technik, ponoszących wysokie koszty badań i wdrożeń. Funkcjonujące systemy ochrony własności przemysłowej mają też ułatwiać transfer technologii w formie udziału zagranicznego kapitału, spółek typu joint venture oraz licencji. Ochrona tego rodzaju jest ograniczona w czasie (zazwyczaj do 20 lat w przypadku patentów).

Wzornictwo przemysłowe (Industrial Design) – to działalność twórcza, której celem jest określanie formalnych wartości przedmiotów wytwarzanych przez przemysł. Do tych wartości formalnych zalicza się cechy zewnętrzne produktów, ale przede wszystkim te strukturalne i funkcjonalne relacje, które przekształcają produkt jako system w spójną całość z punktu widzenia wytwórcy i nabywcy.

J. Ginalski, M. Lisiewicz, J. Seweryn, *Rozwój nowego produktu*, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie – Wydział Form Przemysłowych